

Mailis Kullerkupp-Jõekaar

Teie 01.06.2020

Meie .10.2020 nr 1-6/20-79/2

Kollektiivne pöördumine
maapõueseaduse muutmise, et hoida
karjäärid eluhoonetest eemal, kohta

Austatud kollektiivse pöördumise esitajate esindaja

Riigikogule esitatud pöördumises soovite, et maapõueseadusega tuleb keelata keskkonnaloa väljastamine uute karjääride avamiseks ja olemasolevate karjääride piiride nihkumiseks eluhoonetele lähemale kui 2 km.

Riigikogus menetleti pöördumist kooskõlas Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse peatükis 18² „Kollektiivsete pöördumiste menetlemise kord“ sätestatuga. Riigikogu juhatus 2020. aasta 14. juuni otsusega nr 69 edastati kõnealune pöördumine edasiseks menetlemiseks keskkonnakomisjonile.

Keskkonnakomisjon arutas pöördumist 2020. aasta 29. septembri ja 27. oktoobri istungitel¹. 29. septembri istung oli avalik (veebiülekandega) ning sellest võtsid peale algatajate esindajate osa Eesti Linnade ja Valdade Liidu (ELVL), Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liidu (EMTEL), Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM), Keskkonnaameti ning Keskkonnaministeeriumi (KKM) esindajad. Istungil andsid pöördumise algatajad teada, et „tegemist on paljude perede probleemiga, kelle kodu asub karjääride või plaanitavate karjääride lähedal, kuid kahjuks ei võeta kaevandamisloa menetluses kogukondasid tõsiselt. Karjääre avatakse aastakümneteks ning rahvaalgatuse ettepanek, luua minimaalne puhverala karjääri ja eluhoonete vahele, oleks kogukondadele karjäärist tulevatest häiringutest leevendus. Seaduse tasandil on oluline määratleda kaitsevööndid karjääride ümber, mis kaotaks häiringute ala ja tagaks olemasolevatele eluasemetele elamisväärse keskkonna.“ Algatajad peavad oluliseks, et kogukonda tuleks kaitsta karjääri arendajate eest ning 2 km oleks karjääri ja inimasustuse vahel mõistlik vahemaa. Algatajad viitasid erinevate seaduste sätetele ning nentisid, et kaevandamisloa andmisel ei arvestata sageli kogukonna huve.

ELVLi seisukohalt rääkis Veikko Luhalaid, et 2 km piirangu seadmine on ebaproportsionaalne, sest karjääre saaks siis rajada väga piiratud koguses. Ta ütles, et „algatajate mure on arusaadav, kuid antud olukorras peaks kohalik omavalitsus seisma oma elanike eest ning pidama läbirääkimisi arendajaga. Oluline on käsitleda iga juhtumit eraldi, sest palju sõltub konkreetse juhtumiga kaasnevast taustinformatsioonist. Kohalikud omavalitsused kaitsevad kohalike elanike huve, kuid nad ei saa jätta tähelepanuta ka ettevõtjate huve.“ Ta lisas, et seaduseandja on andnud ette piisavalt võimalusi, et kohalik omavalitsus saaks elanikke kaitsta. Näiteks on seaduses ette nähtud, et kui koduomanike

kaevudega midagi juhtub kaevandamise tulemusena, siis kaevandaja peab taastama tehtud kahju.

EMTELi poolt ütles Rein Voog, et ei toeta kollektiivse pöördumise algatajate ettepanekut, sest sellisel juhul oleks Eestis kaevandamistegevus praktiliselt võimatu. Ta rääkis, et karjääride rajamiseks on alati vaja maaomaniku nõusolekut ning kaevandaja maksab kaevandamisõiguse eest tasu ja iga omavalitsus otsustab selle raha kasutuse otstarbe. Oluline on leida kompromiss kaevandamise ja kohaliku kogukonna huvide riivamise vahel.

MKMi poolt ütles Ene Jürjens, et „kaevandamine on tootmine ning seda ei tehtaks, kui puuduks nõudlus. Maapõueseadus reguleerib kõiki olemasolevaid ressursse ja selline piirang võib võtta võimaluse osasid ressursse kaevandada. Kehtiv seadusandlus võimaldab konflikti tekkimisel otsustada Vabariigi Valitsusel riikliku huvi määratlemise. Planeeringutesse lisatakse need maardlad, mis on teatud tasemel uuritud ning kui riigi huvi määratletakse, siis käsitletakse igat juhtumit eraldi.“

KKMi seisukohta selgitas Birgit Parmas, kes ütles, et „2 km piirang ei ole mõistlik, sest on olemas erinevad maavarad, kaevandamisviisid ja kaevandamistehnoloogiad, mis põhjustavad erinevaid häiringuid, seetõttu hinnatakse kõiki aspekte keskkonnaloa andmise protsessis. Kaevandamine on ühiskonnale oluline, sest nii saadakse vajalikku ehitusmaterjali nii teedele kui hoonetele.“ Ta rääkis, et ruumilise planeerimise konflikti lahendamiseks on KKM esitanud Rahandusministeeriumile taotluse algatamiseks Harju maakonna maavarade teemaplaneeringu, kus kajastatakse nii olemasolevaid maardlaid kui ka perspektiivseid alasid. Kohalikule omavalitsusele on antud kaevandamisloa menetlusprotsessis vetoõigus ning vajadusel saab omavalitsus kaevandusloa jätta välja andmata, erandiks on olulise riikliku huviga alad. Riigikantselei tellimisel valmis käesoleval aastal Praxise uuring „Kohaliku kasu instrumentide analüüs (taluvushuvi mõjuanalüüs)“ ning käimas on selle tulemuste analüüs, et selgitada välja, kuidas tekkinud häiringuid saaks ka kaevandamise valdkonnas kohalikele omavalitsustele või kogukondadele hüvitada.

Keskkonnakomisjon arutas veelkord kollektiivset pöördumist oma 27. oktoobri istungil ning tões, et mõistab kollektiivse pöördumise algatajate muret probleemi suuruse osas, kuid kohalikud omavalitsused, arendajad ja elanikud peaksid lahenduste leidmiseks tegema rohkem koostööd. Kaasarääkimisõigust on inimestel kaevandamisloa menetlusprotsessis olemas ning kohalik omavalitsus peaks rohkem kogukonda kaitsma. Selline olukord, kus mõlemad pooled nõuavad vetoõigust, ei vii kuhugile ning kohalikule omavalitsusele on antud piisavad hoovad probleemidega tegelemiseks.

Komisjoni liikmed leidsid, et 2 km raadiuse kehtestamine ei ole mõistlik, sest riigil on tõepoolest vaja kaevandatavat materjali, näiteks teede ehitamiseks. Samuti leidub mõnda maavara väga vähestes piirkondades ning piirangu kehtestamisel poleks neid võimalik üldse kaevandada. Maapõueseadus reguleerib kõikide erievate maapõueressursside kaevandamist ning piirangute kehtestamine võib olulisel määral mõjutada ligipääsu vajalikele maapõueressurssidele.

Keskkonnakomisjoni liikmed leiavad, et kohalik omavalitsus peab esindama kogukondade huve nii arendaja kui ka riigiga suheldes, selleks on neil erinevad võimalused ning rohkem tuleks teha omavahel koostööd. Kõikidel omavalitsustel peaksid olema häiringu kaardid, et inimesed oskaksid arvestada nii olemasoleva kui ka tulevikuvaatega. Keskkonnakomisjon tegeleb antud teemaga edasi, näiteks kavatseb tutvuda eelnimetatud Riigikantselei tellimisel valminud „Kohaliku kasu instrumentide analüüsi (taluvushuvi mõjuanalüüs)“ uuringu ja selle analüüsi tulemustega, kaaludes sellest tulenevalt asjakohaste regulatsioonide täiendamise vajadusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Erki Savisaar

Esimees

Koopia: Eesti Linnade ja Valdade Liit

Keskkonnaministeerium

Rahvaalgatus.ee

631 6511 keskkonnakomisjon@riigikogu.ee

---

¹ Kollektiivse pöördumise ja sellega seonduvad materjalid, nt protokollid, on leitavad Riigikogu veebilehel: <https://www.riigikogu.ee/tutvustus-ja-ajalugu/raakige-kaasa/esitage-kollektiivne-poordumine/riigikogule-esitatud-kollektiivsed-poordumised/>